

RAPORT ȘTIINȚIFIC 2024

Descrierea științifică cu punerea în evidență a rezultatelor etapei anuale și gradul de realizare a obiectivelor

Implementarea proiectului *Anarhetipuri. Reevaluarea unor forme și genuri literare marginale* a început în anul 2022. Activitățile au continuat de-a lungul anului 2024, urmărind planul de desfășurare expus într-o primă ședință din ianuarie 2024, în care s-au discutat în mod detaliat stadiul proiectului, etapele atinse și obiectivele realizate, precum și cele care revin anului în curs. Astfel, s-au analizat rezultatele obținute în primele două etape ale proiectului și s-a făcut planul detaliat (cu termene limită) pentru atingerea rezultatelor finale. S-a discutat despre conferințele la care estimează fiecare că va participa, deplasările de care va fi nevoie, precum și textele pe care își propune fiecare să le scrie și să le publice. S-au discutat și oportunitățile de publicare aflate la îndemâna echipei, și anume revistele cotate internațional *Caietele Echinox*, *Studia UBB Philologia*, *Philobiblon*, *Transilvania*, *Brukenthalia* ș.a. S-a stabilit, de asemenea, planul de activități pentru publicarea a două volume colective pe tema anarhetipului, unul în română și al doilea în engleză, cu studii ale autorilor din cadrul proiectului, volume care s-au stabilit să se publice la editurile Tracus Arte (București) și Brill (Leiden, Olanda).

„State of the Art”

Literatura modernă și în special cea postmodernă au dezvoltat o serie de trăsături și comportamente anarhice, iconoclaste, anomice, antisistemice și anticanonice. În sinteza sa *Postmodernist Fiction*, Brian McHale face un inventar al acestor trăsături de excepționalitate, între care enumeră terțul inclus, “self-erasing narrative, excluded middles, forking paths, violation of linear sequentiality, strange loops and metalepsis, multiple, circular or non-endings, chinese boxes and russian dolls, infinite regress, *trompe-l’œil*, variable reality, and so on”. Existența unor astfel de configurații deschise, incomplete sau destructurate a fost semnalată de către filosofi și teoreticieni contemporani. În volumul *Mille plateaux* (1980), al treilea din trilogia dedicată ”schizanalizei” capitalismului, Gilles Deleuze și Félix Guattari opun structurilor de tip rădăcină și rădăcină pe cel al rizomului. ”Cartea-arbore” prezintă o imagine totalizată a lumii, un cosmos, în care toate componentele se îmbină ierarhic și genealogic. ”Cartea-rizom”, în schimb, se dezvoltă ca o formațiune reticulară lipsită de origine, trunchi sau centru, proliferând necontrolat, ce prezintă lumea mai degrabă sub forma unui haos. Rizomii nu se lasă supracodați, nu acceptă un sens totalizator, sunt anti-genealogici, conectând orice punct cu oricare alt punct din rețea. Dacă structurile-arbore au fost folosite pentru a explica sisteme dintre cele mai diferite, de la evoluționismul darwinian la lingvistică, formațiunile rizomatice sunt mai potrivite pentru a descrie, spre exemplu, funcționarea sinapselor din creierul uman sau mulțimile sociale acentrate cercetate de Pierre Rosentiehl și Jean Petitot. Dacă mecanismul constituirii unui centru constă în ”adjudecarea puterii de către un semnificant” unic, configurațiile rizomatice nu pot fi explicate prin nici un model structural sau generativ.

În literatură și arte, evoluțiile din perioada modernă i-au determinat pe comentatori să dezvolte instrumente pentru înțelegerea și analiza a ceea ce Umberto Eco numește ”opere deschise”. În muzică sau în literatură, arată filosoful italian, ”tinzând spre un maximum de impredictibilitate se tinde spre un maximum de dezordine în care nu doar semnificațiile cele mai obișnuite, dar toate semnificațiile posibile se dovedesc a fi cu neputință de organizat”. Arta contemporană ar lucra în ”spiritul continuei rupturi a modelelor și schemelor”, jucând rolul unui instrument pedagogic cu funcție de eliberare. Mai departe, în *Șase plimbări în pădurea narativă*

Umberto Eco arată că ”operele deschise” sunt maleabile, fracturabile la infinit, fără un mesaj, ”ambigui ca și viața însăși”. Asemenea creații asumă lipsa de structură ca o posibilitate de a ”deveni alandala”. Confruntat cu operele deschise, cititorul se regăsește într-o ”pădure narativă” care devine un adevărat labirint. Competențele enciclopedice nelimitate pe care texte precum *Finnegan's Wake* le cer cititorului fac din ele niște ”păduri infinite”, imposibil de cuprins și de cartografiat.

Pentru a defini astfel de configurații deschise, analizele literare au preluat din științe precum matematica, fizica sau informatica diverse concepte precum cele de fractali, rețele sau teoria haosului. Gordon E. Slethaug, spre exemplu, examinează proza americană contemporană (Thomas Pynchon, John Barth, Michael Crichton, Don DeLillo etc.) prin prisma noțiunilor de entropie, stohastică, bucle de feed-back, bifurcații, flux, teoria dinamică și atractori strani (*entropy, stochastics, feedback loops, bifurcation, flow, dynamic theory, strange attractors*). Dacă unele din scrierile actuale folosesc asemenea tehnici la modul implicit, altele se revendică de la ele în mod explicit și deliberat.

În continuarea acestor cercetări, și încercând să le dea o amploare teoretică mai largă, paradigmatică, într-o abordare mai degrabă post-postmodernă, Corin Braga a creat și definit conceptul de anarhetip, pentru a descrie texte, corpusuri de texte și genuri literare care au o ”formă slabă” (*flawed design*) sau nu au deloc o structură și nici un sens unificator. Pe de o parte, operele arhetipale se comportă de o manieră organizată, centrată, unificată, urmând preceptele din *Poetica* lui Aristotel. Ele sunt construite pe un scenariu omogen, finalizat și complet, care le dă un sens, o ”coloană vertebrală”. Cu alte cuvinte, sunt structurate de un *cogito* (George Poulet), o *ratio* (Roman Ingarden), o *sinopsă* (Rudolf Arnheim), o schemă unificatoare. Prin contrast, operele anarhetipice se comportă de o manieră anarhică și haotică. Ele nu se supun unui sens central și totalizator, se dezvoltă în direcții surprinzătoare și contradictorii, care nu ar putea fi reduse la un ”rezumat”, la un scenariu unic. Anarhetipul este un mecanism poetic ce refuză logosul. Într-o operă arhetipală, episoadele, scenele, imaginile se articulează una după alta ținând spre un sens total; o operă anarhetipică evită, la fiecare nouă articulație, scena sau imaginea care ar ”face sens” cu cea anterioară și alege o continuare imprevizibilă. Nu este vorba doar de dorința barocă ori avangardistă de a provoca șocul și mirarea, intenție care își propune să scoată, în cel mai rău caz, un sens chiar din această dezarticulare, ci de o atitudine de indiferență detașată sau de revoltă asumată, provocată de nemulțumirea față de scenariul unic, integrator, față de orice scenariu perceput ca normativ, diriguitor, limitativ și sterilizant. Arhetipul și anarhetipul ar putea fi comparate cu niște lanțuri făcute din piese de LEGO: în cazul arhetipului, acest lanț capătă o structură și ajunge să stea în picioare, devine un schelet; în cazul anarhetipului, deși legăturile dintre elemente rămân la fel de rezistente, lanțul pornește, aparent dezordonat, în toate direcțiile, fără să capete rigiditatea unui aparat osteologic sau a unei proteze mecanice.

De-a lungul întregii literaturi europene, în opozițiile cu operele care urmăresc principiile aristotelice ale unității de intrigă, loc și timp, compoziția organică, ordinea părților, sensul global etc., mulți autori au preferat să ignore aceste precepte și să dea frâu liber fanteziei lor narrative. Rezultatul au fost texte anarhice, descentrate, cu configurații haotice, fără o organizare ierarhică și fără un logos vizibil. Cum, în cadrul culturii europene criteriul diriguitor pentru majoritatea sistemelor poetice și estetice a fost respectul față de Aristotel, multe dintre aceste texte rebele au fost marginalizate, depreciate, tratate ca niște ratări și resturi fără valoare ale literaturii înalte, și prin urmare înafara canonului acceptat. Mai mult, lipsa de structură caracterizează nu doar compoziții individuale, ci întregi genuri și specii literare, precum romanul antic grec și latin, ”romanșurile” (*romances*) cavalești din Evul Mediu și Renaștere, romanele picarești și de

aventuri, călătoriile extraordinare, literatura *fantasy*, precum și un întreg corpus de scrieri moderniste și în special postmoderne, care evită în mod deliberat *pattern-urile* și încearcă să deconstruiască modelele moștenite.

Folosind conceptul de anarhetip, acest program de grant finanțat prin proiectul Ministerului Cercetării, Inovării și Digitalizării, UEFISCDI, numărul PN-III-P4-PCE-2021-1234, cu tema “Anarhetipuri. Reevaluarea unor forme și genuri literare marginale”, a reunit o echipă de cercetători ai Centrului Phantasma de la Universitatea Babeș-Bolyai. Cercetarea s-a desfășurat pe mai multe linii tematice (*topics*), dedicate unor genuri și corpusuri de texte din istoria literaturii europene care au trăsături anarhetipice pronunțate. Pe ansamblu, domeniile cercetate de membrii echipei de grant oferă o serie de exemple istorice de genuri, corpusuri și opere literare care au refuzat principiile canonului aristotelic și au explorat forme epice alternative, în cadrul cărora absența unei “structuri” și a unui “logos” (sau semnificație globală) permite explorarea unor aspecte ascunse, imprevizibile, haotice, ale lumii exterioare și ale psihicului uman. Acest demers își propune să scoată descriptorul structurat/nestructurat, sau arhetipic/anarhetipic din setul de criterii ce disting între valoare și non-valoare, între canonic și marginal. Descriind un mod de creație diferit față de cel logocentric, conceptul de anarhetip deculpabilizează și recuperează din istoria literaturii mondiale scrieri care au fost în mod sistematic acuzate de ”pedantry, eclecticism, a boring game, dead form, frivolity, artificiality, illusion...” Pentru toate aceste resturi (“*leftovers*”) căzute de la marele banchet al literaturii, pentru toate aceste opere declasate din elita estetică, pentru toți acești autori exilați din ”Republica Literelor” fiindcă nu au ajuns la *logos*, propunem conceptul de anarhetip.

Bibliografie orientativă

Arnheim, Rudolf, *Forța centrului vizual*, București, Editura Meridiane, 1995.

Arnheim, Rudolf. *New Essays on the Psychology of Art*. Berkeley, Los Angeles & London: University of California Press, 1986.

Bakhtin, Mikhail. *Problems of Dostoevsky's Poetics*. Edited and Translated by Carol Emerson, Introduction by Wayne C. Booth. Minneapolis & London: University of Minnesota Press, 1984.

Bakhtin, Mikhail. *The Dialogic Imagination: Four Essays*. Austin: University of Texas Press, 1981.

Barrows, Adam. *Time, Literature and Cartography after the Spatial Turn: The Chronometric Imaginary*. New York: Palgrave Macmillan, 2016.

Bowerbank, Sylvia. *Speaking for Nature: Women and Ecologies of Early Modern England*. Baltimore & London: The Johns Hopkins University Press, 2004.

Boxall, Peter. *Don DeLillo: The Possibility of Fiction*. London – New York: Routledge, 2006.

Braga, Corin. *De la arhetip la anarhetip*. Iași: Polirom, 2006.

Braga, Corin. *10 Studii de arhetipologie*. Cluj-Napoca: Dacia, 2007.

Braga, Corin. *Anarchetype: Reading Aesthetic Form after 'Structure'*. In Matei, A., Moraru, C., Terian, A. (eds.), *Theory in the "Post" Era: A Vocabulary for the 21st-Century Conceptual Commons*. New York: Bloomsbury, 2022, pp. 121-139.

Cohn, Dorrit. *The Distinction of Fiction*. Baltimore & London: The Johns Hopkins University Press, 1999.

Culler, Jonathan, *The Pursuit of Signs*, London and New York, Routledge, 2001.

Deleuze, Gilles & Guattari, Félix. *Rhizome*, Paris: Éditions de Minuit, 1976.

- Deleuze, Gilles & Guattari, Félix. *Mii de platouri*, Traducere de Bogdan Ghiu, București : Editura Art, 2013.
- Derrida, Jacques. *Écriture et la Différance*. Paris: Seuil, 1967.
- Dodds, Lara. *The Literary Invention of Margaret Cavendish*. Pittsburgh: Duquesne University Press, 2013.
- Eco, Umberto. *Opera deschisă. Formă și indeterminare în poeziile contemporane*. Prefață și traducere de Cornel Mihai Ionescu. București: Editura pentru Literatură Universală, 1969.
- Eco, Umberto. *Șase plimbări prin pădurea narativă*. Traducere de Ștefania Mincu. Constanța: Pontica, 1997.
- Ercolino, Stefano. *The Maximalist Novel. From Thomas Pynchon's Gravity's Rainbow to Roberto Bolaño's 2066*. Translated by Albert Sbraglia. New York, London, New Delhi & Sydney: Bloomsbury, 2014.
- Fishelov, David, *Metaphors of Genre: the role of analogies in the genre theory*, Pennsylvania, Pennsylvania State University, 1993.
- Grace, Nancy M., *Jack Kerouac and the Literary Imagination*. New York, 2007.
- Ingarden, Roman, *The Cognition of the Literary Work of Art*, Evanston, Northwestern University Press, 1973.
- Iser, Wolfgang, *Prospecting. From Reader Response to Literary Anthropology*, Baltimore and London, Johns Hopkins University Press, 1989.
- Kermode, Frank, *The Sense of an Ending. Studies in the Theory of Fiction with a New Epilogue*, Oxford, New York, Oxford university Press, 2000.
- Karl, Frederick R., *American Fictions: 1980-2000: Whose America Is It Anyway?* Bloomington: Xlibris, 2001.
- Lea, Daniel. *Twenty-First-Century Fiction*. Manchester: Manchester University Press, 2017.
- LeClair, Tom. *The Art of Excess: Mastery in Contemporary American Fiction*. Urbana: University of Illinois Press, 1989.
- Levey, Nick. *Maximalism in Contemporary American Fiction. The Uses of Detail*. New York: Routledge, 2017.
- Lévi-Strauss, Claude. *Mitologice I: Crud și gătit*. Traducere și prefață de Ioan Pânzaru. București: Editura Babel, 1995.
- McHale, Brian. *Postmodernist Fiction*. London & New York: Routledge, 1987.
- Mendelson, Edward. "Encyclopedic Narrative: From Dante to Pynchon", in *Modern Language Notes*, no. 91, 1976.
- Moreti, Franco. *Modern Epic. The World-System from Goethe to García Márquez*. Translated by Quintin Hoare. London & New York: Verso, 1996.
- Scholes, Robert, *The Crafty Reader*, New Haven and London, Yale University Press, 2001
- Shermer, Michel, *Patternicity: Finding Meaningful Patterns in Meaningless Noise*, in *Scientific American*, 25 nov. 2008.
- Slethaug, Gordon E. *Beautiful Chaos: Chaos Theory and Metachaotics in Recent American Fiction*. Albany: State University of New York Press, 2000.
- Soja, Edward W. *Thirdspace: Journey to Los Angeles and Other Real-and-Imagined Spaces*. Cambridge, MA: Blackwell, 1996.
- Trexler, Adam. *Anthropocene Fictions: The Novel in a Time of Climate Change*. Charlottesville & London: University of Virginia Press, 2015.
- Turner, Mark *The Literary Mind. The Origins of Thought and Language*, Oxford University

Press, 1996.

Turner, Mark (ed.), *The Artful Mind. Cognitive Science and the Riddle of Human Creativity*, Oxford University Press, 2006.

Teun A. Van Dijk (ed.), *Discourse Studies. Sage Benchmarks in Discourse Studies*, London, Sage, 2007.

Rezultatele etapei anuale și gradul de realizare a obiectivelor

Etapa a treia a proiectului, desfășurată în cursul anului 2024, și-a propus realizarea următoarelor obiective:

Aplicarea conceptul de anarhetip la diferite corpusuri istorice succesive de texte și genuri literare: romane alexandrine; romane cavalerești; călătorii fantastice, satira, alegorie; romane luministe; romane moderne; romane postmoderne; literatură fantasy și science-fiction, elaborând și publicând 9 articole științifice.

Astfel, în trei studii publicate în revista *Transilvania* și în volumul de la Tracus Arte, Corin Braga a continuat să dezvolte conceptul de anarhetip, elaborând câteva din figurile sau schemele sale curente: clusterul, jocul de domino, jocul de LEGO și miceliul sau rețeaua micelară. Tot Corin Braga, în cadrul a patru studii (publicate în revistele *Studia Philologia UBB*, *Caietele Echinox*, și în volumul de la Tracus Arte), a acoperit Topic 1. **Ancient Novels**, cu analize asupra unei serii de texte grecești și latine, de la *Metamorfozele* lui Apuleius la *Satiriconul* lui Petroniu și *Istoriile adevărate* ale lui Lucian. În aceste texte, prin opoziție cu epopeea, tragedia și alte specii ale literaturii înalte, povestirea evadează în afara oricăror constrângeri și evoluează anarhic, prin bifurcații ale intrigii, digresioni, povestiri în povestire, creând o linie narativă zigzagată și deschisă continuărilor. În cadrul Topic 3. **Extraordinary voyages, satire, allegory**, Radu Toderici se apleacă asupra tratatelor poetice din Franța secolelor XVII și XVIII, analizând locul pe care literatura clasică (prin teoreticieni ca Sorel, Baillet sau Dufresnoy) era dispusă să-l acorde, în cadrul sistemului post-aristotelic al genurilor, unor texte anomice și fanteziste cum sunt călătoriile extraordinare și utopice (sau distopice) și romanele picarești și de aventuri. În cadrul Topic 4. **Enlightenment romances**, Carmen Borbély duce mai departe această discuție în literatura engleză din “lungul secol” XVIII (1640-1820), arătând că, înainte de impunerea modelului autoritar al romanelor realiste, aproape toate textele publicate în această perioadă, în loc să respecte cuminte preceptele normative, au explorat diferite moduri narrative disruptive și amestecuri de genuri formale. În cadrul Topic 5. **Modernist novels**, Alex Văsieș se ocupă de un alt corpus de texte greu de clasificat, romanele maximaliste, enciclopedice. Ambiția unor autori precum Joyce, Pynchon, Wallace sau Knausgård de a surprinde întreaga bogăție a unor sisteme-lume face aceste scrieri vulnerabile la pericolul sufocării în mulțimi (cluster) de detalii, în *cruftul* (informația inutilă) sau “zgomotul de fond” al haosului. Topic 6. **Postmodernist novels** este abordat de trei dintre membrii echipei prin prisma unei teme literare importante, care încurajează ieșirea din narațiunea lineară și închisă, și anume călătoria, rătăcirea, flaneria. Astfel, pornind de la construcția Americii de către exploratori și colonizatori europeni, Maria Barbu ia în discuție autori postmoderni (de la Kerouac la McCarthy și DeLillo) care spun poveștile unor personaje ce străbat în zigzag hărțile țării și ale orașului, fie ca mod de viață rătăcitoare, fie în căutarea unor vise și idealuri pierdute sau a unor timpuri pre-apocaliptice. Călina Părău preia conceptul de *flâneur* de la Walter Benjamin și îl aplică scrierilor lui Hessel, Pessoa, Muñoz Molina sau Elkin, pentru a arăta că plimbarea fără țintă prin orașele moderne creează hărți alternative ale societăților moderne globalizate, saturate, consumeriste, scoțând în evidență diferențele, resturile, detaliile ce constituie identitatea multiplă a comunităților reale. Amplificând discuția la cea a nomadismului și migrației, Laura T. Ilea,

demonstrează că formele narative anarhetipice au un corespondent în “încâlceala planetară” (*planetary entanglement*) și în migrațiile postcoloniale actuale, precum și în identitățile multiple ale personajelor “nomade” imaginate de autori precum Gurnah, Sarr, Shafak or Manea. În sfârșit, în cadrul Topic 7. **Fantastic, Fantasy and Science-Fiction Literature**, Marius Conkan cercetează nașterea și impunerea literaturii *fantasy* și a ficțiunii speculative. Având ca părinți fondatori scriitori ca Tolkien și Lewis, genul respinge în ansamblu principiul aristotelic al mimesisului, opunându-i libertatea jucăușă a mitului, magiei, fantasticului, dar și absurdului (acesta din urmă analizat în cadrul corpusului transmedial născut din Peripețiile Alisei).

De asemenea, în cadrul grantului au fost publicate trei volume de reviste academice, cu teme “Uneven Worlds. Beyond the Canons of Cultural”, *Studia UBB Philologia*, Vol. 2/2024 (Topic 6. **Postmodernist novels**); “Utopian imaginaries”, *Caietele Echinox*, Vol. 46/2024 (Topic 7. **Fantastic, Fantasy and Science-Fiction Literature**); „Integrated Modernisms”, *Caietele Echinox*, Vol. 47/2024 (Topic 5. **Modernist novels**).

Rezultate Etapă:

- stabilirea temelor de cercetare, elaborarea și publicarea a 9 articole științifice;
- finalizarea și publicarea celor 16 articole științifice pregătite în etapele 1 și 2 a proiectului;
- diseminarea rezultatelor cercetării prin participarea la conferințe științifice;
- pregătirea a 2 volume cu studii științifice.

Activitatea de cercetare/publicare a depășit, obținând mai mult decât dublul rezultatelor estimate pentru anul 2024, fiind redactate/publicate 2 volume colective în limba română și engleză (fiecare dintre ele cuprinzând câte 9 studii ale membrilor grantului), 14 articole și două introduceri extinse în reviste cu cotare internațională, precum și 3 numere de revistă academică coordonate și editate, după cum urmează:

- ❖ Un volum colectiv în limba română publicat la editura Tracus Arte, compus din 9 capitole redactate de membrii grantului: Corin Braga (ed.), Maria Barbu, Carmen Borbély, Marius Conkan, Laura T. Ilea, Călina Părău, Radu Toderici, Alex Văsieș, *Anarhetipuri. Reevaluarea unor forme și genuri literare marginale*, București, Tracus Arte, 2024 (472 p.)
- ❖ Un volum colectiv în limba engleză, acceptat spre publicare la editura Brill, Leiden, Olanda, Corin Braga (ed.) *Anarchetypes. A Re-evaluation of Marginal Literary Forms and Genres*, urmând să apară în 2025 (319 p.)

În total, cele două volume reunesc 18 studii ale membrilor echipei.

Membrii grantului au publicat în 2024 următoarele studii în reviste academice:

- ❖ 5 articole și o Introducere extinsă în *Studia Universitatis Babes-Bolyai Philologia* (revistă WoS, CNCS A)
- ❖ 3 articole și o Introducere extinsă în *Caietele Echinox* (revistă WoS, ERIH+)
- ❖ 2 articole în *Brvkenthal. Acta Mvsei* (revista SCOPUS, EBSCO, ERIH+)
- ❖ 2 articole în *Transilvania* (revistă SCOPUS: Q1, EBSCO, ERIH+)
- ❖ 1 articol în *Ekphrasis. Images, Cinema, Theory, Media* (revistă Clarivate Analytics, SCOPUS, ERIH PLUS, EBSCO, NSD, CEEOL) - în curs de publicare
- ❖ 1 articol în *Les cahiers du Centre de recherche sur les innovations et les transformations sociales* de l'Université Saint-Paul, Canada

În cadrul grantului, în 2024 au fost editate 3 volume de reviste academice:

- ❖ Volumul 2/2024, cu tema *Uneven Worlds. Beyond the Canons of Cultural Representations (Lumi inegale. Dincolo de reprezentările canoanelor culturale)*, al

revistei *Studia Universitatis Babeş-Bolyai Philologia* (WoS, CNCS A), coordonat de către lect. univ. dr. Marius Conkan și conf. univ. dr. Laura T. Ilea

- ❖ Volumul 46/2024, cu tema *Utopian imaginaries*, al *Caietelor Echinox*, coordonat de către drd. Maria Barbu.
- ❖ Volumul 47/2024, cu tema *Integrated Modernisms*, al *Caietelor Echinox*, coordonat de către asist. univ. dr. Amalia Cotoi.

Membrii grantului au susținut lucrări la 14 conferințe internaționale, în Italia, Marea Britanie, Polonia, Ungaria, Republica Moldova și România.

În cursul acestui an a fost actualizată pagina web a proiectului în limba engleză: <http://phantasma.lett.ubbcluj.ro/en/research-programs/>, pe site-ul Centrului de cercetare a imaginarului. Pagina cuprinde informația principală legată de proiect (“Home”), descrierea generală a proiectului („State of the Art”), direcțiile principale de cercetare (“Research Topics”) și articolele/studiile publicate („Publications”) cu link la formatul pdf. al acestor studii.

Un sumar al progresului (livrabile realizate, indicatori de rezultat, diseminarea rezultatelor)

Studii publicate în volume și reviste cotate național sau internațional

Pe parcursul anului, echipa proiectului a fost implicată în activități de documentare și de cercetare, în urma acestora rezultând mai multe articole științifice sau capitole de carte, care au legătură cu tema proiectului și cu obiectivele stabilite în momentul depunerii cererii de finanțare. În continuare vom menționa titlurile volumelor și al articolelor științifice publicate și vom prezenta, sub formă rezumativă, principalele argumente/idei ale acestora, în ordinea alfabetică a autorilor membri în echipa de proiect.

Volume

I.1. Corin Braga (ed.), Maria Barbu, Carmen Borbély, Marius Conkan, Laura T. Ilea, Călina Părău, Radu Toderici, Alex Văsies, *Anarhetipuri. Reevaluarea unor forme și genuri literare marginale*, București, Tracus Arte, 2024.

Abstract: Volumul pleacă de la constatarea că în epoca actuală conceptul de arhetip și de centru structural au fost denunțate drept constructe intelectuale fără o bază metafizică sau psihologică reală. Totuși, în baza autorității și prestigiului lor, ele au fundamentat cele mai importante estetici din cultura europeană, fiind folosite drept criteriu de judecată valorică și canonică și condamnând la marginalitate operele și genurile literare care nu respectă ideea aristotelică de compoziție organică. Pentru a reevalua și a recupera asemenea forme și genuri literare “anarhice”, acest volum reia și dezvoltă conceptul de anarhetip creat de Corin Braga. În opoziție cu operele arhetipale, care au o structură internă, o intrigă, o semnificație globală, operele anarhetipice sunt compoziții polifonice, ale căror componente sunt legate imprezvizibil, evitând în mod deliberat imitarea modelelor și integrarea într-un sens unic și coerent. Cei opt autori prezenți în volum, membri ai Centrului de cercetare a imaginarului *Phantasma* din Cluj-Napoca (Maria Barbu, Carmen Borbély, Corin Braga, Marius Conkan, Laura T. Ilea, Călina Părău, Radu Toderici și Alex Văsies), analizează mai multe astfel de corpusuri de texte atipice: romane antice, călătorii extraordinare și utopice, „romance” și romane de aventuri, literatura *fantasy*, romane maximaliste moderne și postmoderne.

I.2. Corin Braga (ed.), *Anarchetypes. A Re-evaluation of Marginal Literary Forms and Genres*, Maria Barbu, Carmen Borbély, Ruxandra Cesereanu, Marius Conkan, Laura T. Ilea, Călina Părău, Radu Toderici, Alex Văsies, Leiden, Brill, 2025

Abstract: The concept of anarchetype offers a new instrument for the more and more complex structures of contemporary literature. The anarchetype is not confined to the oppositional arsenal of postmodernism, but is transhistorical. As this volume suggests, while anarchetypal formations have deliberately been massively adopted in contemporary art and literature, they are not restricted to modernism and postmodernism. Rather, they are present throughout Western cultural history, although it should be noted that while they are currently appreciated, in premodern times they were often viewed as failures or deviations from the norm, which stripped them of aesthetic value and placed them outside the domain of canonical, elite literature. Utilising the descriptive category of the anarchetype could lead to restoring the value of certain works and even whole genres that have traditionally been deemed to be inferior, minor, or worthless. The question that arises is how to approach authors who preferred the fluidity of the imagination to building their texts around a *ratio* or synopsis, who could or would not systematically organise their texts around a meaningful centre, who chose the vegetative chaos of a jungle over a cathedral's architecture and rhizomic offshoots over the verticality of a tree, and who, finally, because of the prevailing traditional dogma that "value derives from a *centred* structure," have almost invariably been ousted from the canon? The anarchetype comes as a solution to at least some of the interpretive problems foregrounded by these important and timely questions. My proposition is to reconsider such works' aesthetic value regardless of the structural coherence of their form. Severing the cord between the two would allow a re-valuation of underappreciated works and generic forms, leading to a "democratisation" of genre theory through the rehabilitation of certain artistic forms, types of text and literary genres that have been long marginalised.

Studii în reviste academice

II.1. Barbu Maria, „A(n) (Anarche)typical Journey Through New York: Don DeLillo's *Cosmopolis* as an American Postmodern Odyssey”, *Studia Universitas Babeş-Bolyai Philologia*, no. 2 (2024), pp. 109-124, DOI: 10.24193/subbphil.2024.2.06 (revistă WoS, ERIH+).

Abstract: Călătoriile prin teritoriile nord-americe au fost deseori făcute în căutare de ceva: o viață mai bună, un spațiu de frontieră mai întins sau stilul de viață și oportunitățile mai mari de pe cealaltă coastă. Alteleori, mai ales în a doua jumătate a secolului al XX-lea, aceste călătorii au fost făcute din simpla plăcere de a călători: neavând rute prestabilite, ele lasă urme rizomatice pe harta Americii și se mișcă în derivă de-a lungul acesteia. În cazul romanului *Cosmopolis* de Don DeLillo, aceste două tipuri de narațiuni geografice se suprapun în plimbările haotice ale lui Eric Packer cu limuzina prin New York, prin care acesta încearcă să ajungă la frizerul său, dar este mereu blocat de diverse lucruri care se întâmplă pe străzi. Printr-o analiză geocritică aprofundată a motivelor pentru care chintesența spațiului american al secolului XXI dovedește imposibilitatea navigării sale în mod direct și ordonat, această lucrare va folosi conceptul de „anarhetip” al lui Corin Braga pentru a defini acest tip de mișcare și, de asemenea, pentru a-l lega de identitatea multiplă și descentrată a subiectului postmodern. În plus, călătoria protagonistului prin Manhattan va fi văzută ca o odisee postmodernă în care destinația își pierde treptat din importanță până la punctul în care sensul călătoriei nu mai depinde deloc de ea.

Topic: Articolul se încadrează în Topic 6, Postmodernist novels, categorie în cadrul căreia analizează traiectoria anarhetipală a unei călătorii prin New York și modul în care aceasta reflectă identitatea multiplă și descentrată a omului postmodern.

II.2. Barbu Maria, “Introduction”, în *Caietele Echinox*, vol. 46, 2024, p. 7-14 (revistă WoS, ERIH+).

Abstract: Conceptul imaginarului are diverse utilizări și roluri în modul în care oamenii își privesc retrospectiv lumea sau încearcă să-i imagineze viitorul, iar aceasta a fost tocmai tema centrală a celei de-a 23-a Conferințe Anuale a Societății Europene de Studii Utopice, găzduită de Centrul pentru Studii ale Imaginației din cadrul Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, în luna iulie 2023. Sub titlul generic „Imaginarul Utopic”, conferința a abordat o paletă amplă de subiecte, incluzând sesiuni despre comunități imaginare, utopii/distopii central și est-europene, societăți post-apocaliptice, distopii rasiale și de gen, utopii feministe, imaginate sociale, politice sau literare utopice, utopii și distopii în cultura populară contemporană, distopii transumaniste și medicale, distopii ecologice sau lumi ficționale, secundare, ce funcționează, din nou, ca alternative utopice la un prezent distopic. Acest volum reprezintă o selecție a lucrărilor prezentate în cadrul conferinței, având ca scop oferirea unei perspective complexe asupra numeroaselor imaginate utopice sau distopice implicate în construcțiile sociale contemporane. Așa cum se poate observa de-a lungul volumului, fiecare lucrare propune o perspectivă unică asupra temei, creând o rețea de semnificații care demonstrează, în mod repetat, complexitatea în continuă dezvoltare a funcției de imaginar a psihicului.

Topic: 7. **Fantastic, Fantasy and Science-Fiction Literature**

II.3. Borbély Carmen-Veronica, „The Extravagance of Form in Margaret Cavendish’s *The Blazing World*”, *Caietele Echinox*, vol. 46, 2024: Utopian Imaginaries, p. 139-150, DOI: 10.24193/cechinox.2024.46.11 (revistă WoS, ERIH+).

Abstract: Interogând condițiile și posibilitățile auctorialității feminine, *The Blazing World* (1666) de Margaret Cavendish tinde să fie citită ca o versiune feminină sau ca o parodiare a prototipul baconian al utopiei politico-științifice moderne timpurii. În același timp, dialogismul, eterogenitatea formală și autoreflexivitatea textului au stimulat dezvoltarea unor noi perspective teoretice privind utopia ca unul dintre precedentele formale sedimentate în ficțiunea de tip romanesc. Acest studiu reia câteva dintre aceste argumente și analizează posibilitatea de a explora opera lui Cavendish ca o instanțiere timpurie a structurilor anarhetipale care au jalonat, la cumpăna dintre secolele al XVII-lea și al XVIII-lea emergența romanului.

Topic: Studiul se încadrează în **Topic 4. Enlightenment romances**, întrucât parodiarea genului romance interferează, în textul hibrid din punct de vedere generic al lui Cavendish, cu formatul unei femino-utopii sau al unei utopii despre Lumea Nouă, pulverizând în sens anarhetipal structurile fixe și prefigurând potențialul dialecticii centrifuge a formelor din romanul secolului al XVIII-lea.

II.4. Borbély Carmen-Veronica, „Unarchiving the Temporalities of Disaster in Sarah Hall’s *The Carhullan Army*”, *Brvkenthal. Acta Mvsei XVIII*. 5, 2023, p. 871-880 (revista SCOPUS, ERIH+), <https://www.brukenthalmuseum.ro/pdf/BAM/BAMXVIII5.pdf>.

Abstract: Prezentate ca o serie de dosare incomplete sau parțial distruse ce sunt depozitate în arhivele Sistemului Judiciar al Autorității Engleze într-un viitor nu foarte îndepărtat, mărturiile protagonistei romanului distopic scris de Sarah Hall captează interferențele temporale dintre, pe de o parte, un prezent încă latent, care nu deține instrumentarul necesar înțelegerii recent instalatei catastrofe (sociale, politice, ecologice), și, pe de altă parte, tentația unui viitor imaginat ca timp al revoluției capabile să reseteze ritmicitatea frântă a istoriei. Lucrarea își propune să exploreze ideea potrivit căreia Armata din Carhullan, roman a cărui acțiune se petrece în Cumbria, o regiune ce marchează granița dintre urbanitatea sudului englez și sălbăticia nordului scoțian, juxtapune temporalitățile dezastrului – cuprinzând atât ritmurile lente, camuflate, ale tranziției insidioase de la un regim democrat la excesele unui aparat statal autoritar, represiv, cât și pulsul aritmic, violent

și imprevizibil al calamității ecologice – și temporalitățile nearhivate, deci potențial actualizate, ale revoluției, cu dubla sa capacitate de a metaboliza trauma și de a inaugura un nou orizont al speranței.

Topic: Studiul se încadrează în ceea ce putem numi Topic 7. Fantastic, Fantasy and Science-Fiction Literature), în sensul în care temporalitățile anarhetipale ale distopiei feminine discutate aici vin în prelungirea potențialului disruptiv, anarhetipal al narațiunilor de tip romance ale secolului al XVIII-lea, conturând astfel un versant alternativ al evoluției romanului anglofon, printr-o suplimentare a dominantei esteticii realiste asociate în mod convențional acestei forme literare.

II.5. Braga Corin, “Canon et Anti-Canon (I): L’Héritage d’Aristote”, *Transilvania*, no. 9, 2023, p. 11-29. DOI: 10.51391/trva.2023.09.02, <https://revistatransilvania.ro/wp-content/uploads/2023/12/RT9-2023-Braga.pdf> (revistă SCOPUS: Q1, EBSCO, ERIH+).

Abstract: Cultura și literatura occidentală au fost modelate, în principalele lor concepte estetice și practici creative, de principiile lui Aristotel. Pornind de la textul său seminal *Poetica*, estetica, poetica, teoriile retorice și gramaticale din perioada antică, medievală și modernă (de la Renaștere până în secolul XX) au reiterat, amplificat, adaptat și remodelat conceptele de imitație (mimesis), subiect (mythos), semnificație (dianoia), ordine (taxis), unitatea întregului și armonia părților etc. Pe această bază, ele au cerut ca lucrările literare să aibă – ca o premisă a valorii estetice și a succesului artistic – o structură, o compunere unitară, o formă centrată, un logos, un cogito, o synopsis sau orice alt model formal. Acest lucru a dus la excluderea din canonul literar a lucrărilor care nu respectau aceste criterii. În acest articol, retrasez tradiția aristotelică, de la Horace, Cicero și Quintilian la Buda și Dante, de la Minturno și Scaliger la du Bellay și Boileau, de la Sydney, Dryden și Pope la Mathew Arnold, Școala din Chicago și Northrop Frye.

Topic: 0 Cercetare teoretică asupra anarhetipului (lucrarea nu a fost declarată în Raportul pe 2023).

II.6. Braga Corin, “Canon et Anti-Canon (II) : Contestation de la structure”, *Transilvania*, no. 10, 2023, p. 34-48, DOI: 10.51391/trva.2023.10.04. <https://revistatransilvania.ro/wp-content/uploads/2023/12/RT10-2023-braga.pdf> (revistă SCOPUS: Q1, EBSCO, ERIH+).

Abstract: Principiile poetice definite de Aristotel în *Poetica* au dat naștere unei tradiții estetice care a dominat cultura și literatura occidentală până în secolul XX. Toți succesorii săi au crezut că, pentru a obține valoare literară și recunoaștere publică, un text trebuie să respecte criterii precum unitatea subiectului (mythos), armonia părților (taxis), semnificația clară și incluzivă (dianoia) etc. – în alte cuvinte, structură. Cu toate acestea, mulți autori s-au abătut de la acest ideal și au dat frâu liber fanteziei lor, concepând lucrări plethorice, stratificate, anarhice, care tind să fie, de cele mai multe ori, excluse din canonul literar. În secolul XX, odată cu întoarcerea modernă și apoi postmodernă, nu doar regulile creative practice aristotelice, ci și chiar ideea de structură au fost contestate. În acest articol, fac o analiză a unora dintre principalii gânditori critici care s-au opus modelului lui Aristotel privind lucrările închise: M. Bakhtin, C.-L. Strauss, J. Derrida, Gilles Deleuze și Félix Guattari, U. Eco, F. Moretti etc.

Topic: 0 Cercetare teoretică asupra anarhetipului (lucrarea nu a fost declarată în Raportul pe 2023).

II. 7. Braga Corin, “Voyages utopiques et SF dans deux romans grecs antiques”, *Caietele Echinox*, vol. nr. 46, 2024, p. 301-322, DOI: 10.24193/cechinox.2024.46.23 (revistă WoS, ERIH+).

Abstract : The Renaissance genre of utopia has its forerunners in the extraordinary voyages of the Roman Empire’s literature. Two of these adventure novels, *Wonders beyond Thulé* by

Antonius Diogenes and *True Histories* by Lucian, from the 2nd century CE, stage different places with utopian characteristics (Hyperborea, Pythagora's and Zamolxis' communities, the Island of the Blessed, the Island of Dreams) or early SF traits (the Moon, the Sun, several aerial cities). Nourished by the rich imaginary of the ancient *paradoxographia* (historical, geographical and literary texts about the *mirabilia* of the East), these texts display a tremendous freedom of invention. Intended to copy or parody previous writings, in order to entertain and please their readership, they ignore all Aristotelian precepts of structure or the need for a global unified meaning, and develop random narrative scenarios, which I would characterize as "anarchetypal".

Topic 1. **Ancient Novels**

II.8. Corin Braga, "Les Métamorphoses d'Apulée 1. Le Scénario Initiatique Archétypal", *Studia Universitatis Babeş-Bolyai Philologia*, Volumul 69 (LXIX), no. 2, 2024, p. 15-50, DOI: 10.24193/subbphilol.2024.2.01 (revistă WoS, CNCS A).

Abstract: In this paper I apply a concept I have coined and defined – the anarchetype – to the ancient Greek and Latin novel, more specifically to Apuleius' *Metamorphoses*. The text suffers, in my view, from the tension between two contrary formal tendencies, one which is archetypal, another which is anarchetypal. The first structural constraint is the archetypal one. In contrast to the popular narrative *Onos*, that Apuleius takes as his epic source, *The Golden Ass* receives a strong organizing pattern, that of an initiation journey. Transformed by mistake, within a sorcery ritual, into an ass, Lucius suffers a series of adventures and encounters with different mystery and philosophical cults (Dea Syria, Dionysos, Isis, Medio-platonism) which bring him back to the human, and then divine condition. This rite of passage offers an archetypal structure to the novel.

Topic 1. **Ancient Novels**

II.9. Braga Corin, "Les Métamorphoses d'Apulée. 2. Destructuration anarchétypale du roman", *Studia Universitatis Babeş-Bolyai Philologia*, Volumul 69 (LXIX), no. 3, 2024, p. 175-188, DOI:10.24193/subbphilol.2024.3.10 (revistă WoS, CNCS A).

Abstract: In this paper I apply a concept I have coined and defined – the anarchetype – to the ancient Greek and Latin novel, more specifically to Apuleius' *Metamorphoses*. The text suffers, in my view, from the tension between two contrary formal tendencies, one which is archetypal, another which is anarchetypal. In a previous paper I have analyzed the first structural constraint, the archetypal one. In the present paper I focus on the anarchetypal tendency of the novel. Apuleius' assumed intention of writing an entertaining text, in the wake of the "Milesian tales", offers him the opportunity to treat freely the epic material, with no regards to Aristotle's principles and to the canon of high literature. The haphazard fragmentation of the linear narrative and the plethora of additional stories give the text the aspect of an anarchetypal rhizome-like domino game.

Topic 1. **Ancient Novels**

II.10. Conkan Marius, Tuşa-Ilea Laura, „Introduction”, *Studia Universitatis Babeş-Bolyai Philologia - Uneven Worlds. Beyond the Canons of Cultural Representations*, LXIX, 2/2024 (revistă WoS, CNCS A), pp. 9 - 13.

Abstract: În contextul globalizării capitaliste și al comprimării spațio-temporale (David Harvey), câteva teorii socio-spațiale au analizat relația dintre local și global, precum și modul în care anumite reprezentări regionale sunt produsul interferențelor și hibridizărilor culturale. Din acest punct de vedere, e important să investigăm rolul jucat de culturile regionale și (semi-)periferice în cadrul *world-systems* și al geografiilor dezvoltării inegale, precum și modul în care ele rezistă falsei omogenizării implicate de globalizare. Folosind anarhetipurile (Braga) ca figuri ale unei posibile renegocieri, am dori să analizăm modurile în care periferia devine „exportabilă”,

iar genurile - evanescente. În cadrul literaturii lumii, un domeniu important ar putea fi investigarea genurilor culturii pop și a formelor literare considerate până acum ca periferice. Formarea și diseminarea literaturii *fantasy* și *science fiction* ar putea pune în evidență modul în care anumite reprezentări culturale sunt negociate global, dincolo de hegemonia literaturii înalte care a marcat sistemele literare în trecut.

Topic 0. Cercetare teoretică asupra anarhetipului

II.11. Părău Călina, „Listening and Legibility: Urban Surfaces Against «Overarching Meanings» in Lispector's *The Besieged City*”, *Studia Universitatis Babeș-Bolyai Philologia*, vol. 69, 2/2024, pp. 61-72, DOI: <https://doi.org/10.24193/subbphilo.2024.2.03> (revistă WoS, CNCS A).

Abstract: Acest articol investighează destructurarea proiecțiilor unei „totalități” și a cunoașterii obiective în scriitura modernistă feminină, cu focus pe romanul scriitoarei braziliene Clarice Lispector *The Besieged City* (Orașul asediat). Argumentul central se construiește pe ideea că scriitura sa se opune unor „geografii ale rațiunii,” demonstrând intraductibilitatea sinelui în interiorul modelului de lizibilitate și comunicare al modernității. În acest roman, alternativa scriitoarei la sfera publică raționalizată și discursivizantă nu este spațiul introspectiv al subiectivității, ci un poesis al construirii de lumi, clădit pe substituirea sinelui individual cu „viața mai cuprinzătoare a lumii” care este anti-textuală și acentrică. Mă interesează modurile prin care Lispector opune opacitatea lizibilului, căutând „ținutul” neexplorat dinafara logicii timpului istoric și a privirii coloniale. Citind romanul lui Lispector prin conceptul de „scriitura cu urechea” (noțiune ce negociază percepția vestică asupra scrisului, dominată de ideea de „voce”) vom înțelege relațiile complexe dintre literatura euro-americană și cea a Sudului Global, cu atenție față de formele de hibridizare a memoriei în designul global.

Topic: Studiul se încadrează în *Topic 5. Modernist Novels*, investigând cum *The Besieged City* al lui Clarice Lispector subminează „geografiile rațiunii” printr-o scriitură anti-textuală, care refuză subiectivitatea raționalizată a modernității. Articolul explorează cum Lispector, prin poesis și „scriitura cu urechea,” reconfigurează identitatea și spațiul narativ, contestând viziunea occidentală lineară și aducând în prim-plan complexitatea relațiilor între literatura euro-americană și Sudul Global.

II.12. Părău Călina „Imagination and the Abyss in the Middle Eastern Novel: Elias Khoury and The Embedded Memory of Silence in Global Networks”, *Ekphrasis. Images, Cinema, Theory, Media*, Vol. 32, issue 2/2024 (în curs de apariție).

Abstract: Lucrarea de față își propune să investigheze lupta literaturii mondiale pentru a găsi o cale de ieșire din logica hegemonică a capitalismului neoliberal prin imaginar și printr-o narațiune anarhetipică, ce ar putea susține puncte de vedere opuse simultan. Vom aprofunda relația culturală dintre imaginație și memoria colectivă pentru a investiga modul în care ficțiunea și literatura negociază accesibilitatea trecutului, integrând sau respingând amintiri și reprezentări neasimilabile. Lucrarea se va baza pe cazul controversat al scriitorului libanez Elias Khoury, care a lucrat în cărțile sale cu fragmente din poveștile pe care le-a adunat dintr-o tabără de refugiați palestinieni, în timpul războiului din Palestina, în 1948. Vom analiza doar două dintre romanele sale majore, *Bāb al-Shams* (*Gate of the Sun*, 1998) și *Awlād al-Ghītū – Ismī Ādam* (*Children of the Ghetto – My Name is Adam*, 2016). Ceea ce au în comun aceste romane este o fascinație pentru rolul imaginației narrative sau al povestirii în dinamica raporturilor culturale fracturate de pe scena globală. Modurile în care imaginația transnațională integrează sau traduce perturbările istorice sau experiențe ale deșănțării vor constitui un alt punct de interes al studiului. Scopul general este de a vedea dacă

aceste contexte în care relația noastră cu povestea victimei este construită prin prevalența imaginației asupra discursurilor de memorie sau a narațiunilor istorice pot sau nu favoriza un sentiment de solidaritate internațională.

Topic 0 Definiri teoretice ale conceptului de anarhetip; **Topic 6. Postmodernist Novels.**

II.13. Toderici Radu, „Tactical Modernism: Romanian Cinema of the ‘60s and the Disputed Modernist Aesthetics”, *Caietele Echinox*, vol. 47/ 2024 (în curs de apariție).

Abstract: În anii '50, în perioada realismului socialist, „modernismul” ca și concept este practic inexistent în literatura și artele românești. Abia la sfârșitul anilor '50 și începutul anilor '60 încep să reapară teoriile despre un stil modernist – în literatură, dar și în cinema. Principala problemă a modernismului din acea perioadă este că este strâns asociat cu așa-numita artă occidentală decadentă și burgheză. Pentru a fi adaptat la un cadru socialist, modernismul trebuie remodelat. Principala strategie utilizată atât de aparatul cultural, cât și de profesioniștii din domeniul cinematografului este de a schița o genealogie socialistă a modernismului. Acest modernism hibrid, conceput tactic –realist și politic în ceea ce privește conținutul, deschis experimentelor în ceea ce privește forma – devine treptat, în ciuda coerenței sale fragile, una dintre categoriile estetice dominante ale epocii. Studiind dezbaterile despre modernism din principalele reviste culturale ale epocii, precum *Contemporanul* sau *Cinema*, această lucrare arată modul în care ideile moderniste despre artă sunt integrate strategic în discursul cultural românesc al anilor '60.

Topic: Acest studiu e legat de **Topic 5. Romane moderniste**, schițând o istorie a dezbaterilor legate de modernismul cinematografic românesc și de felul în care, inspirându-se din concepții tipice pentru narațiunea modernistă din romane, cinemaul românesc a construit, în perioada socialistă, un hibrid între modernismul occidental, rău văzut de oficialități în țările socialiste, și preocupările specifice ale artei socialiste, rezultând așa-numitul „modernism socialist”. Ca și studiu de caz, articolul urmărește receptarea regizorului Mircea Săucan, unul dintre exponenții principali ai acestui tip de modernism hibrid în cinemaul românesc al anilor '60.

II.14. Tușa-Ilea Laura, „The Secret Memory. How the Goncourt 2021, Mohamed Mbougar Sarr, rewrites the Story of the Black Rimbaud”, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai Philologia*, 2/2024, pp. 51-60, DOI: [10.24193/subbphilo.2024.2.02](https://doi.org/10.24193/subbphilo.2024.2.02) (revistă WoS, CNCS A).

Abstract: Într-o combinație de „detectivism sălbatic” à la Bolaño, de journalism, jurnal, interviuri și discuții despre plagiat, romanul revoluționar al lui Mohamed Mbougar Sar rescrie istoria relațiilor occidentale cu Africa, cu culturile și poveștile ei, dar și cu diverse forme de marginalitate, din moment ce personajul său central, Elimane Madag, călătorește și în America de Sud, devenind parte a cercurilor cele mai interesante de acolo – prin, de exemplu, Sábato, Gombrowicz, Silvina și Victoria Ocampo. Prin intermediul unor voci de scriitori și poeți, prin subversiunea teoriei plagiatului (din moment ce mituri africane sunt reinterpretate și resemnificate în cultura occidentală, în mod similar cu artefactele africane după expediția Dakar-Djibouti), precum și prin detectivism jurnalistic (din moment ce diverse personaje interoghează relația fapte-ficțiune), marginalul și minorul sunt prezentate ca o istorie literară alternativă, în ruptură a secolului XX și începutului de secol XXI.

Încadrat în **Topic 6 (Postmodern novel)**, acest articol analizează cum romanul lui Mohamed Mbougar Sar rescrie istoria relațiilor dintre Occident și Africa, subliniind reinterpretarea miturilor africane în cultura occidentală și abordând o istorie non-liniară. Utilizând un mix de „detectivism sălbatic” și plagiat subversiv, romanul prezintă marginalitatea ca o istorie literară alternativă, ruptă de narațiunile tradiționale ale secolului XX și începutului de secol XXI.

II.15. Tuşa-Ilea Laura, „La vie créative de l’instinct. Quel rôle pour l’humain à l’intérieur du tournant non-humain?”, 2024, in *Les cahiers du Centre de recherche sur les innovations et les transformations sociales* de l’Université Saint-Paul, Canada <https://innovationsocialeusp.ca/crits/blogue/la-vie-creative-de-linstinct-quel-role-pour-lhumain-a-linterieur-du-tournant-non-human>.

Abstract: Pentru a discuta noua paradigmă în care am plasat meditațiile acestui text, pornesc de la textul scris de Brian Massumi, „Animalul suprauman” din volumul *The Non-Human Turn*, care se prezintă ca o poartă de intrare într-un spațiu de reflecție transdisciplinară în care științele naturii sunt secondate de meditația filosofică (întrucât Massumi invocă biologi precum Darwin, Tinbergen, Perdeck, Ruyer, dar mai ales filosofi precum Bergson, Whitehead, Deleuze, Guattari, W. James și Simondon). Ideea centrală a textului este cea de a extinde înțelegerea instinctului și a ceea ce este non-uman în direcția unui vector structurant care precede acțiunea umană și care se găsește dincolo de adaptarea pur mevanicistă a lui Darwin. În acest fel, întreaga teorie dihotomică, opunând intelectul materiei inanimate și instinctului este redefinită în direcția spontaneității, a unui vector immanent de invenție supranormală, a unei propulsii afective, a dorinței (Deleuze și Guattari) ca principiu immanent de selecție. Viața creativă a instinctului este o artă vitală (Ruyer). Corpul uman se găsește deci într-un *continuum* animal, nu doar din punct de vedere biologic al adaptării, dar mai cu seamă din punctul de vedere al unui instinct „supranormal”: „Atunci când umanul asumă excesul său immanent de animalitate, el devine cu atât mai mult el însuși”, scrie Massumi.

Topic 0. Cercetare teoretică legată de anarhetip-instinct-energie creativă.

II.16. Văsieș Alexandru, „Representing and Legitimizing a Nation: Complexity and Fragmentation in Maximalist American Novels”, *Brvkenthal. Acta Mvsei*, XIX, 5, no. 14 (în curs de apariție).

Abstract: Acest articol încearcă să exploreze modalitățile prin care romanele maximaliste publicate în a doua jumătate a secolului al XX-lea pot fi privite în continuare ca instrumente utile în reprezentarea și legitimarea națiunii americane. Între local și internațional, lucrarea de față chestionează posibilitatea de a cuprinde particularitățile unui peisaj literar și cultural complex și fragmentat prin intermediul unui model narativ ambițios și complicat, considerat adesea ca ilustrând cel mai bine formele contemporane excesive de consum și proliferare a informației.

Topic: Studiul face parte din categoria **Topic 6**, abordând dimensiunea anarhetipică a romanelor postmoderne. În acest caz, este vorba de opere enciclopedice care sunt privite ca puncte de legitimare și articulare națională din perspectiva limbajului și a conținutului amplu cu care operează, investigând modalitățile prin care, odată cu schimbarea perspectivei asupra conținutului informațional aflat în continuă expansiune, reprezentarea literară (în acest caz prin intermediul unor romane maximaliste cu valențe anarhetipice) se mai circumscrie unui singur spațiu cultural sau depășește granițele acestuia.

Lucrări prezentate la conferințe

1. Maria Barbu, „A(n) (Anarche)typical Journey Through New York. Don DeLillo’s *Cosmopolis* as an American Postmodern Odyssey”, lucrare susținută la conferința IV International Congress Philosophy and City, cu tema „Movement(s) and Identity”, 19-20 septembrie 2024, Ignatianum University, Krakow, Poland (participare online). Materialul prezentat la conferință a fost publicat în Barbu, Maria, „A(n) (Anarche)typical Journey Through New York: Don DeLillo’s *Cosmopolis* as an American Postmodern Odyssey”, *Studia Universitas Babeş-Bolyai Philologia*, no. 2 (2024), pp. 109-124, DOI: 10.24193/subbphilo.2024.2.06 (revistă WoS, ERIH+). Website

program: <https://www.filosofiayciudad.com/en/congress>.

2. Maria Barbu, *When Simulacrum Reigns Supreme. Andrei Codrescu's Wakefield and the Utopia of Living Authentically*, lucrare susținută la conferința Utopian Studies Society/ Europe Annual Conference 2024 cu tema „Utopia and Democracy”, 3-5 iulie 2024, Central European University, Budapesta, Ungaria (participare online). Materialul prezentat la conferință este în curs de publicare într-un articol în *Hungarian Journal of English and American Studies (HJEAS)* în cursul anului 2025.

Abstract: În *Wakefield*, o versiune postmodernă a modului în care o călătorie inspirată de Jack Kerouac prin America ar arăta în vremurile contemporane, Andrei Codrescu amestecă vechea temă a lui Faust și a pactului său diavolesc cu realitatea descrisă ironic la sfârșitul secolului XX a unui continent supratehnologizat, narcisist și absurd până la artificialitate. Dacă valorile democratice precum dreptul la viață, la libertate și la căutarea fericirii sunt elementele fundamentale ale Constituției americane, cartea lui Codrescu descrie ce se întâmplă atunci când capitalismul face oamenii să le transforme în scopuri obsesive care depășesc orice limită etică a decenței umane. Scopul acestei lucrări este de a explora dacă sau cum își mai pot trăi subiecții postmoderni viața în mod autentic în cadrul acestui cronotop, ajungând în cele din urmă la concluzia că o astfel de încercare echivalează cu utopia într-o lume care pare construită după teoria „simulacului” lui Jean Baudrillard. În același timp, „anarhetipul” lui Corin Braga va fi folosit ca punct de plecare pentru un dublu argument: călătoria în căutarea adevăratei esențe a vieții este neliniară și fără sfârșit, dar și înțelegerile încheiate cu entități „metafizice” precum diavolul însuși sunt supuse în zilele noastre amănărilor birocratice, dovedind astfel că orice temă ontologică similară poate fi deconstruită și tratată ca un alt produs comercializabil în economia consumului de masă. *Website program:* <https://utopian-studies-europe.org/wp-content/uploads/2024/07/BOOK-OF-ABSTRACTS-4-1.1.pdf>.

3. Carmen Borbély, *The Ethics of Play: Jane Collier and the “noble game of Tormenting”* lucrare susținută la conferința *British Society for Eighteenth-Century Studies* („Work and Play”), 3-5 ianuarie 2024, University of Oxford.

Abstract: Imersiunea în cadrul cognitiv dezorientant propus de Jane Collier în *Essay on the Art of Ingeniously Tormenting* (1753) - un text a cărui tentă satirică derivă, nu în ultimul rând, din rescrierea limitelor conceptuale ale efortului și relaxării și din bruierea fundamentele etice ale muncii și ale jocului - îl plasează pe cititor într-o criză a interpretării în care perspectiva satisfacției dată de stăpânirea tehnicii de a-i „molesta”, „necăji” sau „abuza” pe alții este oferită ca modalitate de eliberare estetică din chingile interacțiunii sociale. Cu toate acestea, după cum concluzia eseului - cu tropii săi imperiali și cu retorica sa autoritară - implică, colecția de precepte oferite cititorului nu deschide un spațiu liber pentru ceea ce Roger Caillois numește *paidia*, sau jovialitatea spontană și exuberantă, ci reclamă ca acest „sport nobil” să fie jucat ca *ludus*, în conformitate cu un set de reguli atent elaborate și reguli precis calculate. În contrast cu această trecere de la opțativ la obligatoriu în definiția naratorului este forma compozită a eseului și contra-referințele la alte forme de joc (ficțional), inclusiv romanul și fabula. Pornind de la perspective extrase din etica narativă, această lucrare susține că instabilitatea formală a textului joacă împotriva rigidității tezei susținute de narator, în așa fel încât să împingă cititorul să reevalueze complet etica jocului. *Website program:* https://www.bsecs.org.uk/wp-content/uploads/2023/07/BSECS-53rd-Annual-Conference-long-programme-website-compressed_2.pdf.

4. Carmen Borbély, *“An hundred faults in this Thing”*: *Relating the narratable self in The Vicar of Wakefield*, conferința *Eighteenth Century Ireland Society Annual Conference*, 20-21 June

2024, University of Galway.

Abstract: Ținând cont de reticența elocventă a autorului-qua-editor, în Avertisement, de a trece cu vederea „cele o sută de defecte” ale povestirii sale, abordările romanului *The Vicar of Wakefield* (1766) de Goldsmith tind să îl vadă ca pe un text ale cărui dispoziții formale disjunctive și inconsecvențe generice semnaleză dezorientarea cognitivă și afectivă a naratorului în tranziția sa de la liniștea rurală idilică la itineranța determinată de calamități. Din cauza unei serii de dificultăți emoționale și intelectuale, Dr. Primrose rămâne prins între presiunea de a-și reevalua separarea de o lume arcadică regresivă și impulsul de a memora coerența armonioasă a acesteia prin invocarea mai multor tablouri de familie încadrate estetic. Nu mai puțin tulburătoare este adunarea domestică supravegheată de privirea patriarhului la finalul romanului. Pentru cititor, această relatare - apreciată cu reticență ca fiind autobiografia vicarului pe pagina de titlu - ar părea într-adevăr să graviteze în jurul ideii că eul narator reia în cele din urmă controlul asupra procesului de povestire și își transmite perspectiva hegemonică asupra virtuților morale care sunt încă salvabile într-o lume considerabil schimbată. Cu toate acestea, pe măsură ce vicarul își dă seama ocazional că este protagonistul poveștii altcuiva, romanul se angajează să perturbe convențiile scrierii biografice. Acest lucru se bazează, după cum sugerează Goldsmith în prefața la *The Life of Richard Nash, of Bath, Esq* (1762), pe nevoia de a renunța la sine ca o condiție prealabilă pentru a povesti viața altuia, care a fost „întotdeauna marcată de singularitate”. Bazându-se pe cadrul eticii narrative, această lucrare susține că, prin aducerea în prim-plan a vicarului nu doar ca narator, ci, în termenii Adrianei Cavarero, ca sine narabil, romanul încearcă să reajusteze poziția cititorilor față de formele relaționale de identitate ca panaceu pentru o înțelegere tot mai fragilă a realului. Website program: https://www.ecis.ie/wpcontent/uploads/ECIS_2024_Conference-Programme_2024_final.pdf.

5. Carmen Borbély, “*Deformed and misshaped*” *Repurposing the Dioptric Imagination in Margaret Cavendish’s The Blazing World*, lucrare susținută la conferința: *Technoscientific Imaginaries Narratives, power, society*, 17-19 octombrie, 2024, Universitatea din Como-Universitatea IULM din Milano, Italia.

Abstract: Într-unul dintre eseurile pe care Margaret Cavendish le-a scris ca parte a filosofiei sale despre știință, efectul „îmbătător” al artelor vizuale „neprofitabile” (lentilele „minunate” utilizate în scopuri micrografice) este cu atât mai insidios cu cât estompează granița dintre natural și artificial, des-figurând adevărul (Cavendish 1666/2001). Poziția ambivalentă a scriitoarei față de tehnologiile speculare recutate de experimenterii observaționali ai Societății Regale este simetric difractată în secțiunile în oglindă ale investigației sale privind imaginația modernă timpurie tehnico-științifică și literară. Mai exact, tratatul filosofic al lui Cavendish și ficțiunea sa speculativă - *Observations upon Experimental Philosophy* și *The Blazing World* - se angajează, din poziții distincte, dar consecvente, în expunerea limitelor vizualizare și a dioptriilor multiscalare, agreând, în schimb, fantezia sau imaginația ca o facultate aliniată rațiunii în modelarea imaginilor mentale a ceea ce devine inaccesibil ochiului natural (a se vedea Webster 2020; Spiller 2000; Battigelli 1998). Aceste texte îngemănate au fost publicate în 1666, anul în care Londra a fost devastată de un incendiu ale cărui reflecții furibunde sunt refractate în episoadele marțiale în care împărăteasa și ducesa, dublurile fictive ale lui Cavendish în textul utopic, își retractează technofobia declarată. În această lumină, lucrarea analizează modul în care tehnologiile optice care sunt inițial respinse ca distorsionante și înșelătoare sunt refozosite, în imaginația fals-dioptrică a lui Cavendish, fie ca instrumente de război în serviciul absolutismului politic, fie ca figurații ale unei imaginații caleidoscopice care poate genera galaxii de stele dincolo de „lumea clipitoare a spiritului”. Website

program: <https://www.iulm.it/wps/wcm/connect/iulm/9285d1d7-2c41-4404-a976-d70b1f2b1f70/Programma+convegno+definitivo+per+web+con+pagine+singole+corretto.pdf?MOD=AJPERES>

6. Corin Braga, “Teoría distante”, Coloquio internacional: “Cuestiones de mitocrítica. Campos y aplicaciones”, Universidad Nacional Autónoma de México, 10-12 iunie 2024

Abstract: În această prezentare, doresc să propun o abordare hermeneutică pe care o numesc „teoria la distanță”. Plec de la premisa că, pentru a fi pe deplin înțelese, mitologia, literatura și arta, în special cele din perioada antică, medievală și modernă timpurie, necesită o reconstrucție a viziunii lor asupra lumii și a ideilor despre natura umană, în cadrul căror sisteme au fost inițial produse și primite. Acest lucru este valabil și pentru lucrările moderne și contemporane, dar, în timp ce sistemele metafizice și antropologice premoderne au fost acculturate și nu mai sunt în uz, sistemele actuale, aparținând „vulgatei” științifice a zilelor noastre, sunt acceptate și susținute spontan de critici literari și de artă ca fiind valide și adevărate. Numesc această utilizare necontestată a teoriilor cosmologice și psihologice de către analiști și comentatori „teorie apropiată”. În contrast, pentru a evita nepotrivirea anacronică a operelor care aparțin unui anumit paradigm cultural istoric cu metode derivând din alte paradigme, propun o abordare în care toate sistemele ontologice și psihologice, fie ele antice sau actuale, ar trebui considerate simple artefacte intelectuale, „narațiuni principale”, dependente de epocile respective. Această atitudine relativistă ar permite o „abordare la distanță” mai ales față de teoriile contemporane, eliberând astfel cercetătorii literari și ai artelor de povara de a trebui să legitimizeze teorii ce aparțin altor domenii. Website program: <https://www.crim.unam.mx/eventos/coloquiomitocritica/>.

7. Corin Braga, “Ceguera e incesto en Ernesto Sábato”, Coloquio internacional: “Cuestiones de mitocrítica. Campos y aplicaciones”, Universidad Nacional Autónoma de México, 10-12 iunie 2024

Abstract: Articolul pleacă de la ipoteza că „mitul personal” al narațiunii lui Ernesto Sábato este centrat pe simbolul orbirii. Personajele sunt, în general, grupate într-un schemă triangulară, formată din figurile neofitului (Castel, Martin, Sábato), ale femeilor „meduză” (María, Alejandra, Soledad) și ale persoanei oarbe sau ale monstruosului inițiator în orbire (Iribarne, Fernando, Rojas). Pierderea ochilor și a vederii a fost, încă din mitul lui Oedip, corelată cu incestul. În spatele obsesiilor lui Sábato pentru orbire, pare să se afle un conflict oedipal, respectiv anxietatea provocată de dorințele incestuoase și temerile de castrare. Website program: <https://www.crim.unam.mx/eventos/coloquiomitocritica/>.

8. Corin Braga, „Gilbert Durand. De la reflexologie la neuroștiințe”, Colocviul internațional “Gilbert Durand: (re)lecturi și (re)interpretări în actualitate”, Universitatea din Chișinău, 23-24 septembrie 2024.

Abstract: Studiile comparate de religii și literatură în general, și studiile despre imaginația franceză („recherches sur l’imaginaire”) în special, au explicat existența invariantelor tematice prin două teorii: teoria influențelor și teoria epigenezei. Plecând de la presupunerile neo-kantiene despre prezența schemelor a priori sau a „formelor simbolice” înnăscute ale psihicului uman, C. G. Jung, Gaston Bachelard, Northrop Frye, Gilbert Durand, Mircea Eliade sau Joseph Campbell, printre alții, au elaborat hărți arhetipale autentice ale imaginarului colectiv. Totuși, cercetările contemporane bazate pe filosofia analitică, cognitivism, semioză sau teoria discursului au criticat astfel de presupuneri, considerându-le speculativă și indemonstrabile. Studiul meu își propune să prezinte noi argumente referitoare la existența „primitivelor” moștenite, a schemelor imagistice și a hărților mentale, în conformitate cu cele mai recente cercetări din psihologia evoluționistă

(Joseph Carroll), neuroștiințe (George Lakoff, Mark Johnson, Mark Turner) și cognitivism (Leonard Talmy, P. N. Johnson-Laird, Teun A. van Dijk). Acestea ar oferi studiilor antropologice, religioase și despre imaginație un cadru psihologic și neurologic actualizat de explicare. Website program: <https://ifr.md/2024/09/15/%D1%81olocviu-stiintific-gilbert-durand-relecturi-si-reinterpretari-in-actualitate/>.

9. Corin Braga, “Antiutopies transhumanistes”, Congresul CRI2i “Immaginari della tecnoscienza/Imaginaires de la technoscience/Technoscientific imaginaries”, Milano – Como, 15-19 octombrie 2024.

Abstract: Odată cu invenția „robotului” (din slava „rabota” - muncă, deci muncitor), industrializarea civilizației occidentale a intrat într-o nouă fază. De la mașina înțeleasă ca un complement al omului, ca un ajutor pentru îndeplinirea unor sarcini care depășesc forțele fizice ale speciei umane, s-a trecut la mașina ca substitut al omului. Roboți, automate, androizi, ființe cibernetice, conștiință electronică, inteligență artificială, aceste artefacte sunt destinate să imite ființa umană, dacă este posibil cu capacități superioare în diferite domenii, dacă nu în toate domeniile. Se pare că tehnologia „umanoidă” a devenit o activitate demiurgică, încercând să înlocuiască nimic mai puțin decât pe Adam creat de Yahve biblic. Această ambiție luciferiană pare să aibă ca scop, dacă nu înlocuirea lui Dumnezeu (care oricum este „mort”), măcar înlocuirea creației sale. Totuși, așa cum spune M. Keith Booker, utopia unuia poate deveni antiutopia altuia, visul cabaliștilor științifici moderni – coșmarul „ultimilor oameni” care contemplă extincția speciei. În această comunicare, mă voi concentra asupra unui mic corpus de texte din secolele douăzeci și douăzeci-unu, în care sunt exprimate angoasele stârnite de ceea ce studiile culturale au ajuns să numească transumanism și postumanism. Website congres: <https://www.iulm.it/wps/wcm/connect/iulm/9285d1d7-2c41-4404-a976-d70b1f2b1f70/Programma+convegno+definitivo+per+web+con+pagine+single+corretto.pdf?MOD=AJPERES>

10. Marius-Dan Conkan, Maria Barbu, *Posthumanist Novum and Cognitive Estrangement in Philip Reeve's Railhead Trilogy*, lucrare susținută la conferința „Technoscientific Imaginaries. Narratives, Power, Society”, organizată de Centre de Recherches Internationales sur l’Imaginaire (CRI2i), 17-19 octombrie 2024, Como și Milano, Italia.

Abstract: Lucrarea își propune să exploreze relația dintre *novum*-ul tehnologic, înstrăinare și cogniție în *Railhead* de Philip Reeve, o trilogie YA plasată într-o lume futuristă guvernată de inteligența artificială, în care oamenii și diferite tipuri de drone și androizi călătoresc cu trenuri conștiente prin toată galaxia. Urmând teoria lui Darko Suvin (1979) privind crearea de lumi alternative în science fiction prin defamiliarizarea materialului empiric al lumii reale, lucrarea va analiza condițiile postumaniste și eco-critice ale construcției lumii lui Reeve care produc o înstrăinare cognitivă în modul în care abordăm interacțiunea dintre cunoaștere și putere între tehnologie și mediul uman/nonuman. Lucrarea va interoga, de asemenea, conceptul de „capitalism fantastic”, definit de Dan Hassler-Forest (2016), și proiecția sa în lumile science fiction și fantastice care reflectă condițiile „realismului capitalist” (Fisher 2009). Pe măsură ce aventurile lui Zen Starling și ale prietenei sale android Nova îi pun în contact cu o serie de personaje foarte diverse, romanele discută, de asemenea, unele dintre cele mai presante probleme ale societății noastre contemporane: ce înseamnă să fii uman, cum sau dacă artefactele tehnice pot împărtăși această calitate, cum este genul un concept construit social, care ar fi relevanța heteronormativității într-o societate tehnostiințifică, bazată pe inteligență artificială etc. Este esențial faptul că Philip Reeve arată publicului adolescent o lume în care o nouă generație de oameni încearcă să coabiteze pașnic

cu și sub supravegherea propriei sale producții tehnologice, iar trilogia este astfel demonstrativă pentru o viziune asupra lumii în care ar trebui să îmbrățișăm un astfel de viitor și să ne deschidem mintea către posibilitățile pe care le-ar aduce o evoluție a relației om-mașină. Website program: <https://www.iulm.it/wps/wcm/connect/iulm/9285d1d7-2c41-4404-a976-d70b1f2b1f70/Programma+convegno+definitivo+per+web+con+pagine+single+corretto.pdf?MOD=AJPERES>

11. Tușa-Ilea Laura, *Utopian Philosophies of More-than Darwinism*, lucrare susținută la *Utopian Studies Society 2023 Annual Conference* cu tema „Utopian Imaginaries”, 5-7 iulie 2023, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca. – Publicată în *Les cahiers du Centre de recherche sur les innovations et les transformations sociales* de l’Université Saint-Paul, menționată mai sus, articole, punctul 3).

Abstract: Construcțiile utopice biotehnologice se bazează pe o formă de pan-umanism eclectic care pune laolaltă diferite forme tradiționale, care depășesc categoriile adaptive propulsate de darwinism. Aspirațiile milenare sunt modificate într-un amestec de filosofie socială și politică, în care utopia reprezintă depășirea condițiilor de bază ale naturii umane, înspre un tip de suprauman. Întrebarea pe care ne-o punem este dacă, în loc să urmăm tendințele adaptive al darwinismului, nu ar trebui să înaintăm mai degrabă în direcția unui instinct supraabundent, un vector care depășește, de la bun început, instinctul nostru adaptiv. Website program: <http://phantasma.lett.ubbcluj.ro/en/conferences>.

12. Tușa-Ilea Laura, ”The Secret Memory. How the Goncourt 2021, Mohamed Mbougar Sarr, rewrites the Story of the Black Rimbaud”, congresul Asociației Americane de Literatură Comparată (ACLA), 14-17 martie 2024, Montréal.

Abstract: Într-o combinație de „detectivism sălbatic” à la Bolaño, de journalism, jurnal, interviuri și discuții despre plagiat, romanul revoluționar al lui Mohamed Mbougar Sar rescrie istoria relațiilor occidentale cu Africa, cu culturile și poveștile ei, dar și cu diverse forme de marginalitate, din moment ce personajul său central, Elimane Madag, călătorește și în America de Sud, devenind parte a cercurilor cele mai interesante de acolo – prin, de exemplu, Sábato, Gombrowicz, Silvina și Victoria Ocampo. Prin intermediul unor voci de scriitori și poeți, prin subversiunea teoriei plagiatului (din moment ce mituri africane sunt reinterpretate și resemnificate în cultura occidental, în mod similar cu artefactele africane după expediția Dakar-Djibouti), precum și prin detectivism journalistic (din moment ce diverse personaje interoghează relația fapt-ficțiune), marginalul și minorul sunt prezentate ca o istorie literară alternativă a secolului XX și începutului de secol XXI. Website program: <https://www.acla.org/program-guide#/seminars/a/42867>.

13. Tușa-Ilea Laura, ”The Minor and the Theory of Plagiarism by Mohamed Mbougar Sarr”, Centre d’Études Littéraires et Culturelles sur la Planétarité, Montréal (21 septembrie 2024).

Abstract: Autorul investighează trecutul într-o cheie minoră, asumată, prin voci ale poezilor senegalezi, haitieni, a scriitorilor argentinieni, printr-o rescriere apocrifă a istoriei literare a secolului XX, printr-o teorie subversivă a plagiatului, prin povești polițiste, într-o „traducere totală” a lumii. Acesta este modul în care minorul este interconectat într-o memorie planetară. Prin logica sa inversată (toată umanitatea subalternă a devenit Neagră), minorul reprezintă posibilitatea de a transcende culturile, eludarea Majorului și înlocuirea lui prin indiscernabilitate. Website program: https://web.facebook.com/celcpudem/?_rdc=1&_rdr.

14. Tușa-Ilea Laura, ”Mutations de la plasticité technologique. Une communauté terrestre qui défie le brutalisme et l’accélération” (19 octombrie 2024), în cadrul conferinței

Technoscientific Imaginaries (16-19 octombrie 2024), la Como și Milano.

Abstract: Cele mai recente cărți ale lui Achille Mbembe, istoric și politolog, în special *Politiques de l'inimité* (2016), *Brutalisme* (La Découverte, 2020), *Pour un monde en commun* (2022) și *La communauté terrestre* (2023) dezvoltă reflecții extinse asupra lumii contemporane, din perspectivă planetară, cu accent pe „împărțirea lumii” și pe „distribuirea capacităților de mobilitate”, care pot construi adevărate comunități pe viitor. Este foarte probabil ca această distribuție să aibă de-a face cu o mutație profundă a corpului planetar, care, la fel ca și corpul individual, trebuie să fie fertil și regenerabil. Prin urmare, pentru a înțelege aceste mutații, ar trebui să ne schimbăm paradigma de gândire și acțiune. Nu mai putem imagina viitorul după modelul vechilor paradigme de gândire. Aceste paradigme vor fi în centrul reflecțiilor mele, pornind de la volumele semnate de Achille Mbembe. Website program: <https://www.iulm.it/wps/wcm/connect/iulm/9285d1d7-2c41-4404-a976-d70b1f2b1f70/Programma+convegno+definitivo+per+web+con+pagine+singole+corretto.pdf?MOD=AJPERES>

Activitatea de management/administrativă

În ceea ce privește partea managerială a proiectului, la începutul anului s-au realizat activitățile specifice planificării bugetare (inclusiv cele stabilite prin procedura internă a universității), pregătindu-se toate documentele necesare.

Apoi, după virarea avansului pentru anul 2024, s-au demarat activitățile de achiziții pentru serviciile de editare și tipărire a unui volum al *Caietelelor Echinox* (nr. 47/2024) și a unui volum colectiv de studii publicat la editura Tracus Arte.

O altă activitate de management a vizat documentația necesară pentru 6 deplasări internaționale decontate din cheltuieli directe (una în Canada, una în Marea Britanie și 4 în Italia) în vederea participării la conferințe/congrese internaționale.

Activitatea de management cea mai consistentă s-a desfășurat în ultimele luni ale acestei etape vizând pregătirea întregii documentații pentru decontare, încărcarea datelor în platforma EVOC, centralizarea tuturor rezultatelor cercetărilor și pregătirea raportului științific aferent anului 2024 și a raportului final pentru întreaga perioadă a proiectului și alte activități.

Această bună administrare a sprijinit și a făcut posibilă îndeplinirea indicatorilor asumați în cadrul activităților de cercetare, aceștia fiind nu doar îndepliniți, ci chiar depășiți, toate rezultatele estimate fiind atinse. Ca urmare, activitățile din cadrul proiectului în anul 2024 au decurs foarte bine, toți indicatori fiind atinși și toate activitățile proiectului desfășurându-se în conformitate cu planul propus în momentul depunerii proiectului.

**Director Proiect,
Prof. univ. dr. Corin Braga**

Rezumat executiv al activităților realizate în perioada de implementare (1 pag.).

Implementarea proiectului *Anarhetipuri. Reevaluarea unor forme și genuri literare marginale*, început în anul 2022, a continuat de-a lungul anului 2024, și a ajuns în stadiul de finalizare. Această etapă a avut drept obiective *Aplicarea conceptul de anarhetip la diferite corpusuri istorice succesive de texte și genuri literare; publicarea a 2 volume și 9 articole științifice; și diseminarea rezultatelor cercetării prin participarea la conferințe internaționale.*

Activitatea de cercetare/publicare a depășit, obținând mai mult decât dublul rezultatelor estimate pentru anul 2024, fiind redactate/publicate 2 volume colective în limba română și engleză (fiecare dintre ele cuprinzând câte 9 studii ale membrilor grantului), 14 articole în reviste cu cotare internațională și două introduceri extinse, precum și 3 numere de revistă academică coordonate, după cum urmează:

- ❖ Un volum colectiv în limba română publicat la editura Tracus Arte, compus din 9 capitole redactate de membrii grantului: Corin Braga (ed.), Maria Barbu, Carmen Borbély, Marius Conkan, Laura T. Ilea, Călina Părău, Radu Toderici, Alex Văsies, *Anarhetipuri. Reevaluarea unor forme și genuri literare marginale*, București, Tracus Arte, 2024 (472 p.)
- ❖ Un volum colectiv în limba engleză, acceptat spre publicare la editura Brill, Leiden, Olanda, Corin Braga (ed.) *Anarchetypes. A Re-evaluation of Marginal Literary Forms and Genres*, urmând să apară în 2025 (319 p.)

În total, cele două volume reunesc 18 studii ale membrilor echipei.

Membrii grantului au publicat în 2024 următoarele studii în reviste academice:

- ❖ 5 articole și o Introducere extinsă în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai Philologia* (revistă WoS, CNCS A)
- ❖ 3 articole și o Introducere extinsă în *Caietele Echinox* (revistă WoS, ERIH+)
- ❖ 2 articole în *Brykenthal. Acta Mysei* (revista SCOPUS, EBSCO, ERIH+)
- ❖ 2 articole în *Transilvania* (revistă SCOPUS, EBSCO, ERIH+)
- ❖ 1 articol în *Ekphrasis. Images, Cinema, Theory, Media* (revistă Clarivate Analytics, SCOPUS, ERIH PLUS, EBSCO, NSD, CEEOL)
- ❖ 1 articol în *Les cahiers du Centre de recherche sur les innovations et les transformations sociales* de l'Université Saint-Paul, Canada.

În cadrul grantului, în 2024 au fost editate și publicate 3 volume de reviste academice:

- ❖ Volumul 2/2024, cu tema *Uneven Worlds. Beyond the Canons of Cultural Representations (Lumi inegale. Dincolo de reprezentările canoanelor culturale)*, al revistei *Studia Universitatis Babeș-Bolyai Philologia* (WoS, CNCS A), coordonat de către lect. univ. dr. Marius Conkan și conf. univ. dr. Laura T. Ilea.
- ❖ Volumul 46/2024, cu tema *Utopian imaginaries*, al *Caietelor Echinox*, coordonat de către drd. Maria Barbu.
- ❖ Volumul 47/2024, cu tema *Integrated Modernisms*, al *Caietelor Echinox*, coordonat de către asist. univ. dr. Amalia Cotoi.

Membrii grantului au susținut lucrări la 14 conferințe internaționale, în Italia, Marea Britanie, Polonia, Ungaria, Republica Moldova și România.

A fost adusă la zi pagina web a proiectului în limba engleză: <http://phantasma.lett.ubbcluj.ro/en/research-programs/>, aflată pe site-ul Centrului de cercetare a imaginarului. Pagina cuprinde informația principală legată de proiect ("Home"), descrierea generală a proiectului („State of the Art”), direcțiile principale de cercetare (“Research Topics”), articolele/studiile publicate („Publications”) cu link la formatul pdf. al acestor studii, precum și rapoartele anuale (“Reports”).

Din perspectivă administrativă, în cadrul programului au fost plătite salariile și cheltuielile de deplasare la conferințe, editarea și tipărirea volumelor Corin Braga (ed.), *Anarhetipuri. Reevaluarea unor forme și genuri literare marginale*, București, Tracus Arte, 2024, și *Caietele Echinox*, nr. 47/2024, precum și servicii de traducere și revizie pentru volumul în engleză la Brill.

**Director Proiect,
Prof. univ. dr. Corin Braga**

